

ADATOK A BÜKKI NEMZETI PARK (BNP) MOHAFLÓRÁJÁNAK ISMERETÉHEZ

ORBÁN Sándor

Ho Si Minh Tanárképző Főiskola, Eger

ABSTRACT: [Data to the knowledge of the moss flora of the Bükk National Park (BNP)] — New data to the flora of the Bükk Mts. (NE Hungary): subalpine *Plagiobryum zierii*, subatlantic-submediterranean *Zygodon viridissimus*. Further interesting species are: *Riccardia palmata*, *Novellia curvifolia*, *Cololejeunea rossettiana*, *Drepanocladus uncinatus*.

Az utóbbi évek intenzívebb kutatómunkája nyomán egyre több új adattal gazdagodik a Bükk hegység és ezen belül a Bükki Nemzeti Park mohafiórája. Említésre méltó a hazai flórában új *Mannia triandra* (SCOP.) GROLLE, a nagy ritkaságnak számító *Metzgeria simplex* LORBEER Ómassa mellett, valamint a szintén ritka atlanti-mediterrán *Fabronia ciliaris* (BRID.) BRID. felfedezése a Szarvas-kő délnyugati szikláin (MEINUNGER in press, SILLER 1979, FRITSCH 1979). 1979-ben a Bükk hg. több területén, főként Szarvaskő és Felsőtárkány környékén, valamint az „Óserdőben” folytattunk mohafiórisztikai vizsgálatokat, melynek eredményeit az alábbiakban adjuk közre.

A GYŰJTÖTT ÚJ ÉS RITKA FAJOK

PLAGIOBRYUM ZIERII (DICKS.) LINDB.: DIANA HORTON, DALE H. VITT, PÓCS TAMÁS, TRAN NINH, KIS GABRIELLA társaságában tett kiránduláson bukkantunk rá a Szarvas-kő északi fekvésű sziklás lejtőjén, ahol diabázzsziklák közötti humuszos talajon él mintegy 150 m tengerszint fölötti magasságban, *Sesleria heuffleriana* gyepejében *Saelania glaucescens* és *Frullania tamarisci* társaságában. Ez a szubalpin, cirkumboreális faj eddig mindössze négy helyről volt ismeretes a hazai flórában: Mátra; Sas-kő; Vértes; Fáni-vgy.; Kőkapu; Bakony; Szúnyog-vgy. (vö. BOROS 1968). A *Plagiobryum zierii*-példányokat sporofitonnal gyűjtöttük, míg az előző anyagokból mindössze a mát-rai volt spóratokkal.

A Szarvaskő környéki hegyeken az északi és déli lejtők flórájában rendkívül éles kontraszt tapasztalható. Míg az északi lejtők montán és szubalpin mohafajokban gazdagok, addig a szemben levő Várhegy déli lejtőin xerophyton, atlanti -mediterrán mohák élnek, köztük a nemrég itt is felfedezett *Fabronia ciliaris* (MEINUNGER l. c.).

ZYGODON VIRIDISSIMUS (DICKS.) R. BR.: A hazai flórából eddig csak Börzsöny hegységből, valamint Zalából Nagykanizsáról volt ismert (BOROS 1968, VAJDA 1957, BOROS—VAJDA 1958). Előző lelőhelyein andezit sziklán (Börzsöny) illetve korhadtt fakérgen találták bükkösben. Bükki lelőhelyén a Felsőtárkány közelében levő Várhegy aljában, élő tölgy (*Quercus petraea*) kérgéről gyűjtöttük, s termőhelye az előzőknél jóval szárazabb. A Kárpátokban és a Kárpát-medencében igen szórványos előfordulású moha (vö. VAJDA 1957) Nyugat- és Dél-Európában gyakori, ahol a legkülönbözőbb fák kérgén, különféle alapközetű sziklákon fordul elő.

A BÜKKI „ŐSERDŐ” MOHAFLÓRÁJÁRÓL

Az Őserdő, a több mint százéves érintetlensége miatt mohafiórájában, főleg a korhadó tönkök mohanövényzetében, nagyon hasonlít a Leány-völgyhöz, bár formájukban és kialakulásukban nagyon különböznek. Míg a Leány-vgy. a Bükk egyik legszebb, legmeredekebb falú szurdokvölgye, addig az Őserdő 830—850 méter magasságban elhelyezkedő montán bükkös. Mindkettőre jellemző, hogy a régen és a közelmúltban kidőlt bükk-törzsek az erdőművelés hiánya miatt a teljes szétesésig elkorhadhatnak. Az erősen korhadó bükkfatörzseken tömegesen él a *Riccardia palmata*, *Drepanocladus uncinatus*, (ez utóbbit BOROS 1951 is említi), *Rhizomnium punctatum*, *Lophocolea heterophylla*, előfordul még, de nem tömeges a *Chiloscyphus pallescens*, *Eurhynchium angustriete* stb., melyek a Leány-völgy flórájában az erősen korhadó törzseken szintén főszereplők és tömegesek. Szintén korhadó, de még nem széteső törzseken megtaláltam a *Nowellia curvifolia*-t, mely itt legközelebb a Nagymezőn él korhadó fenyőfán, valamint a Leány-vgy.-ben korhadó bükkön, és az egész országban ritka (vö. BOROS 1968).

Bár mikroklíma szempontjából valószínűleg erősen különbözik a két termőhely, a mohafiórát úgy látszik mindkettőnél a területen megtalálható erősen korhadó, néhol már teljesen porló bükk-törzsek határozzák meg, melyek a beszívott nedvességet szivacshoz hasonlóan sokáig képesek tárolni. Észereint a mintán bükkösökben több helyen kialakulna a fentihez hasonló mohafióra, ha az erdőművelés nem gátolná meg, hogy a kidőlt idős fatörzsek hosszú idő alatt lassan korhadjanak el.

Sziklai mohákból is előkerült néhány érdekesség az Őserdő egyik töbréből. Az itt levő mészko sziklákon szurdokok jellemző fajai ének; *Neckera besseri*, *Taxiphyllum wissgrillii*, *Taxiphyllum densifolium*, *Ctenidium molluscum*, *Apometzgeria pubescens*, *Cololejeunea rosettiana*, *Plagiochila porelloides*. A fentiek közül új az Őserdő flórájában a Bükkben a Alsó- és Felsősebes-vgy.-ben és a Nagy-István-Erősen előforduló *Taxiphyllum densifolium* (vö. VAJDA 1955) és a hazánkban nagyon ritka *Cololejeunea rosettiana*.

BOROS, Á. (1951): Bryologische Beiträge zur Kenntnis der Flora von Ungarn und der Karpaten. — *Acta Biol. Acad. Sci. Hung.* 2:369—409.

BOROS, Á. (1968): Bryogeographie und Bryoflora Ungarns. — Akadémiai Kiadó, Budapest, p-466.

BOROS, Á. VAJDA, L. (1958): Für die Flora Ungarns neue und interessante Moose II. — *Ann. Hist.-nat. Mus. Nat. Hung.* 50:93—106.

FRITSCH, R. (1979): Chromosome numbers of some Hungarian Liverworts. — *Abstracta Botanica* V. Suppl. 3.: 75—78.

SILLER, I. (1979): *Mannia triandra* (SCOP.) GROLLE in Hungary. — *Acta Bot. Acad. Sci. Hung.* 25:139—142.

VAJDA, L. (1955): *Plagiothecium densifolium* (LINDB.) BROTH. in Ungarn. — *Mitt. Thüring. Bot. Ges.* 1:225—230.

VAJDA, L. (1957): Bryologische Notizen. — *Ann. Hist.-nat. Mus. Nat. Hung.* 8:89—91.

Érkezett: 1980. V. 3.

Dr. ORBÁN Sándor
Ho Si Minh Tanárképző Főiskola
Növénytani Tanszék
H—3300 EGER